

Vooruitkijken!

In onze laatste nieuwsflits was de titel van mijn voorwoord 'handen uit de mouwen'. Dat dit altijd een zinnig advies is, bleek uit ons congres van vrijdag 6 februari in het Provinciehuis te Lelystad. Wat een geweldige dag was het. En nog belangrijker, de deelnemers waren zeer enthousiast. De dag heeft dan ook het nodige opgeleverd zoals u verderop kunt lezen.



Ingang Provinciehuis Lelystad

We blijven werken aan een stevig geluid vanuit ons netwerk. Niet alleen landelijk maar zeker ook in de gemeenteraden. Nu er landelijk ook wat meer rust komt en het nieuwe Kabinet dat strakjes op het bordes staat aan de slag kan gaan, heeft dit ook voor ons een gunstige uitwerking. Net op tijd voor de verkiezingen van 18 maart. We laten zien dat we als VVD stevige bestuurders met ervaring inzetten.

We gaan onze online kopje-koffie meetings weer opstarten. Daar heeft u de uitnodiging al voor ontvangen. Uw kans om in gesprek te gaan met ons en met elkaar over actuele thema's. De eerste staat gepland op 27 februari a.s. van 10.00 tot 11.00 uur. Sluit gezellig aan! Voor nu, geniet van deze mooie nieuwsflits.



Franca Kerstens
Voorzitter LNS
Liberaal Netwerk
Senioren

Liberaal Netwerk Senioren

Jaarcongres 6 februari 2026

‘Bouwen aan vertrouwen’

Met een goed gevuld zaal in het gastvrije Provinciehuis van Flevoland, konden de netwerkvoorzitter Franca Kerstens en [Ellentrees Müller](#), gedeputeerde Flevoland, het congres keurig op tijd openen.

De gedeputeerde gaf daarbij nog een korte schets van de spannende, maar ook ambitieuze ontwikkelingen rondom woningbouw, opening Airport Lelystad en de komst van defensie. Vergrijzing en nadenken over de energiehubs vergen de volle aandacht van het huidige College.



Vervolgens kreeg [Taco van Hoek](#), directeur Economisch Instituut voor de Bouw, het podium. Hij nam ons mee langs [de feiten](#) maar ook de haalbaarheid van wensen voor senioren en andere woningzoekenden. De feiten geven aan dat vele senioren helemaal geen grote woonruimten achterlaten. De gemiddelde leeftijd, dat een Nederlandse Senior naar een verzorgingshuis wil is 82, maar vergt tegen die tijd veel extra zorg. Gefaseerde woningbouw in het algemeen kost tientallen jaren daarom was zijn boodschap helder: een straatje erbij is veel effectiever!

Herstructurering van bedrijventerreinen is vaak gebouwd op wensdenken. Ook netcongestie en de problemen om bv binnenstedelijk een etage erop te bouwen zijn hinderpalen.



[Charlie Aptroot](#), voormalig TK-lid, -wethouder en -burgemeester van diverse gemeenten gaf een [haarscherpe analyse](#) waar de regeltjes ons in de weg zitten, waar stevige bestuurders het verschil maken en waar we met een vereenvoudiging van box 3 de bestuurlijk wereld eenvoudiger kunnen maken. Beide lezingen gaven voldoende stof van spreken zowel direct na hun lezing als later bij de heerlijk verzorgde lunch door de catering van het provinciehuis.

Helaas moest de bijdrage van [Jorn Janssen](#), wetenschappelijke medewerker van de Teldersstichting, door OV problemen komen te vervallen, maar zijn bijdrage leest u alsnog verderop in de nieuwsbrief.



In de middag vonden de traditionele workshopsessies met Kamerleden plaats te weten:



- De ontwikkelingen rondom 'passende zorg' met [een inleiding](#) door [Marian Kaljouw](#) (EK), en [Hilde Wendel](#) (TK) o.l.v. Franca Kerstens
- Financiën m.m.v. [Pim van Ballekom](#) (EK) en o.l.v. Jan van der Kleij.
- Ruimte voor bouwen, boeren en natuurbeleving o.l.v. Monique Boskma met inbreng uit Thematische Netwerken Liberaal Groen, voorzitter Nick Ottens en LNV secretaris, Jean Aerts



Na de thee- en koffiepauze was er de plenaire terugkoppeling uit de workshops, waarover u hierna in de nieuwsbrief alle details terug kunt lezen.

Twee belangrijke uitkomsten van dit congres waren wel dat een werkgroep vanuit het Liberaal Netwerk Senioren mee gaat denken over het onderwerp 'Passende zorg' en dat de TN's LNV/ Liberaal Groen met een werkconferentie op 22 mei a.s. gaan komen om specifieke onderwerpen over,

stikstof, biodiversiteit en voedselproductie nader uit te wisselen.



Met de vele bedankjes en afsluitende woorden door de voorzitter en project coördinator Monique Boskma konden we rond 16 uur dit congres geïnspireerd afsluiten.

Workshop 'bouwen, boeren en natuur'

Op 6 februari hield het Liberaal Netwerk Senioren haar jaarcongres in het provinciehuis van Lelystad. Onder leiding van Monique Boskma, werd er in de middagworkshop gediscussieerd over stellingen die door de TN Liberaal Groen (LG) en Landbouw, Natuur en Visserij(LNV) waren ingediend.



Na een uitgebreid voorstelrondje, met indrukwekkend veel kennis aan tafel, presenteerde Nick Ottens, voorzitter LG de stelling:

“De Nederlandse land- en tuinbouw moet zich niet richten op grote volumes, maar op kennis, technologie en producten waar we vooruitstrevend en onderscheidend in zijn”

Hij benadrukte dat grote volumes liever niet leidend moeten zijn en dat er een eerlijk speelveld moest zijn ten aanzien van de verdeling van subsidie voor het verduurzamen van sectoren en minder naar b.v. veebedrijven. Grote bedrijven redden zichzelf wel. Meer aandacht voor scale ups.

De aanwezigen waren in meerderheid van mening dat dankzij grote volumes de bedrijven kunnen investeren in kennis en innovatie en dus ook voor het verspreiden ervan onder vakgenoten en beleidsmakers. Er werd gesteld dat het overgrote deel van de Europese [GLB subsidies](#) naar het agrarisch natuurbeheer in Nederland gaan en niet naar veebedrijven, lees ook blog Wouter de Heij ([hier](#)).

Je moet doen waar je goed in bent, vaak landschap-historisch zo gegroeid. Wel is een 'groot bedrijf in Nederland zeer relatief vergeleken met VS en Arabische Staten. Maar daardoor is er ten aanzien van dierenwelzijn en omgevingsfactoren ook zo veel kennis in ons land opgedaan. De deelnemers deelden de mening dat kennis en innovatie verder moet worden verspreid en met name voor consumenten zelf er nog slagen moet worden gemaakt. Ook vond men dat de ecologische footprint wel leidend mag zijn, maar dan het gehele plaatje op basis van feitelijke metingen. Aangehaald werd het tegenstrijdige beleid vanuit Brussel over methaan/CO2 uitstoot.

Ten aanzien van subsidies werd er gesteld dat de politiek wel wat meer de praktijk mag volgen en ondersteunen in plaats van eindeloze stroom onderzoeken.

“Niet stikstof is de basis van het natuurprobleem maar het gebrek aan beheer in samenhang met onrealistische natuurdoelen”

Deze stelling werd ingeleid door Jean Aerts, secretaris van het TN LNV. Verschillende aanwezigen konden motiveren waarom [AERIUS](#) als rekenmodel niet deugt. Er verschijnt binnenkort een rapport van professor Wim de Vries en Wouter de Heij op dat punt(zie ook <https://stikstofinfo.net/2025/03/26/uitgeschreven-nota-van-ir-wouter-de-heij-voor-commissie-economie-en-natuurherstel-mcen-aka-cie-schoof/>).

Ook het artikel van Dolf Vink in Liberaal Kompas motiveert het nodige over dit modelberekening instrument. De eenzijdige focus alleen op stikstof is niet correct en zeker niet de enige oorzaak van tekorten in het natuurbeheer. Aanwezigen waren blij met meer verantwoording zoals nu in het coalitieakkoord wordt gesteld voor de Terrein Beherende Organisaties (TBO's) als Natuurmonumenten en de provinciale landschappen.

Aangestuurd moet worden op gebiedsgerichte aanpak voor een robuust ecosysteem waarbij grond, water en klimatologische ontwikkelingen leidend moeten zijn.

Onwenselijk zijn de ‘statische blauwdruk’ plaatjes van ‘**cultura 2000**’.

Een verdiepende slag zou feitelijk nog gedaan moeten worden om inwoners aan het woord te laten *welke natuur* men wil hebben, want niet alles wat op een wettelijke lijst staat kan en behoeft tot achter de komma te worden beschermd; EU Hof van Justitie staat *‘ten gunste van’* maatregelen toe en dat kan ook soms met hulp van een soortenmanagementplan zoals in Flevoland is gedaan met de [rugstreeppad](#).

Afgesproken is om op 22 mei een werkconferentie te organiseren waarbij er nog wat meer wordt ingezoomd op een aantal onderwerpen zoals de gordiaanse knoop van het stikstofbeleid. Uitkomst zou mogelijk kunnen worden een manifest met uitgangspunten voor een liberaal duurzaam biodivers land- en tuinbouwbeleid.

Workshop Financiën

Introductie

In de middag van het jaarcongres van het Liberaal netwerk Senioren werd weer de traditionele workshop Financiën gehouden. Onder leiding van Jan van der Kleij was een selecte groep van geïnteresseerden de gesprekspartner van het eerste kamerlid Pim van Ballekom. Na een kort introductierondje van aanwezigen vertelde Pim van Ballekom wat meer over zichzelf en zijn werkzaamheden.



Pim is een VVD'er met een sterke focus op Europese en financiële/economische vraagstukken. Hij is sinds 2019 lid van de Eerste Kamer en van het Benelux-parlement. Pim heeft onder andere gewerkt bij APG (pensioenuitvoerder), het ministerie van Financiën, Eurocommissaris Frits Bolkestein en als vicevoorzitter van de Europese Investeringsbank. Pim is actief in verenigingen en stichtingen maar ook voorzitter van de vaste commissie voor Financiën.

Pensioenstelsel

Pim vertelt dat we in het oude pensioenstelsel ook afhankelijk waren van de effectenbeurzen en maar dat in het nieuwe stelsel sprake is van meer individuele kenmerken; het nieuwe stelsel af te doen als een casinopensioen is baarlijke nonsens. Het is een eerste stap naar verdere individualisering. Vanaf 2033 groeit de pensioenleeftijd voor de AOW mee met de levensverwachting, zoals dat oorspronkelijk de bedoeling was van Drees bij de invoering van het stelsel.

Op een vraag antwoordt Pim dat politici niet over de tweede pijler pensioenen gaan (wel over de AOW, WW, Zorg, enz.). Het is een zaak van de fondsen, de werknemers en werkgevers en die bepalen of er versoberingen moeten plaatsvinden of (zoals ook in het recente verleden) indexeringen kunnen doorgaan.

Begrotingsbeleid

Wanneer niet te ontkomen valt aan extra uitgaven dan kunnen de zorgsector en de sociale sector niet worden ontzien. Ruim de helft van alle rijksuitgaven vallen in deze sector. Dus alleen bedrijven en burgers zwaarder belasten, een bekend socialistisch concept, is niet het juiste antwoord en werkt averechts. Overigens moeten de hoge uitgaven voor defensie wel in perspectief geplaatst worden. Die waren voor de val van de muur en in de jaren vijftig (toen Nederland minder welvarend was) eveneens hoog. Wat Nederland toen kon financieren moet nu ook mogelijk zijn.

Regelgeving

Er wordt gevraagd waarom er verschillende financiële regels in EU-landen zijn. Pim zegt dat verschillende EU-landen koppen op EU-regelgeving plaatsen. Hij vindt dat raar en dat moet zo veel mogelijk worden voorkomen. De toepassing van regelgeving wordt in Nederland, veelal roomser dan de Paus, stringent uitgevoerd. Hiermee wordt je onnodig op achterstand gezet. Recente voorbeelden zijn de extra CO2 heffing voor bedrijven -wordt nu gelukkig teruggedraaid, althans dat is de bedoeling-, en het verbod op contante betalingen in Nederland boven de 3000 euro en in Duitsland is dat 10.000 euro. Dit neemt niet weg dat de wereld om ons heen is veranderd. Dat vraagt om aanscherping van regels en daarom is het niet gek dat er controles toegepast worden om witwassen en financiering van terrorisme zoveel mogelijk te voorkomen. Dat is niet altijd even aangenaam voor goedwillende burgers en vaste klanten bij bancaire of financiële instellingen.

Pim antwoordt op een vraag dat variatie van Btw-tarieven nauwelijks van invloed is op de prijs die doorgerekend wordt aan de consument. Verlagingen komen vaak ten goede aan de (tussen)handel, verhogingen aan de klant. De toepassing van het hoge of het lage Btw-tarief kent geen enkele logica of uniformiteit. Zo valt een voorwiel reparatie in België in het lage tarief maar een achterwiel reparatie in het hoge tarief.

Veel verstorender zijn de variaties in de accijnzen. Accijnzen gaan niet over de waarde maar over het type product, vaak producten die 'we' niet willen zoals

bijvoorbeeld alcohol en sigaretten. Bekend is dat de benzine en dieselaccijnzen in vergelijking met Duitsland en België steeds verder uiteen lopen.

Dat we naar minder regels moeten is evident. Vincent Karremans heeft dit opgepakt. Die wil jaarlijks 500 regels afschaffen via een in te dienen vereenvoudigingswet. Dat staat in het regeerakkoord en als de regering (wat iedereen hoopt 4 jaar blijft zitten) hebben we het over meer dan 2000 regels. Het verloopt niet snel, want het zijn vaak regels waar ook andere ministeries bij betrokken zijn. De regie ligt echter bij EZ.

Belastingstelsel

Vanuit de Eerste Kamer willen we naar een nieuw belastingstelsel, dat is aan de staatssecretaris gevraagd, maar vanuit de Tweede Kamer komen er alleen maar meer veranderingen bij. We moeten naar een ander systeem als 80% van de burgers uitkeringen/toeslagen ontvangen. Een voorbeeld is het bijeenvoegen van kinderbijslag en kindgebonden budget in één kindregeling met een hoger vast en lager variabel bedrag en bijna gratis kinderopvang. Het lijkt erg moeilijk om dit voor andere vormen van toeslagen te regelen. Box 3 gaat geen vereenvoudiging worden (verwijzend naar de presentatie van Charlie Aptroot) aldus Pim. Er wordt opgemerkt dat je bij twee inkomstenbronnen (AOW en klein pensioen) verplicht aangifte moet doen. Dat kan toch afgeschaft worden? Dan moeten we dat aan Karremans doorgeven.

Eerste Kamer

Al negen jaar een Eerste Kamer waar de regering geen meerderheid kent. Als de politieke angel eruit is, speelt dat minder. Nu is er soms bij PvdA-GL veel weerstand en is de regering vaak afhankelijk van niet bestuurlijke partijen zoals de BBB of van eenmansfracties om een meerderheid te halen. Er zullen wellicht meer wetten niet doorgaan onder de nieuwe regering. Vroeger werd om de zes jaar de helft van de Eerste Kamer vervangen, dan is het minder gepolariseerd en daar is de VVD een groot voorstander van. Dat is afgeschaft in 1983 omdat het stelsel gemoderniseerd moest worden. Een compromis omdat er ook partijen waren die de Eerste Kamer wilden afschaffen (waaronder D66 en GL/PSP). Het afsplitsen van hun fractie door Kamerleden (zetelroof) is een crime. Het vergt een aparte eigen kamer met secretaresse en (beperkte) ambtelijke ondersteuning, een voorzitterstoel, e.d. Zij hebben geen kosten voor een partijcongres maar je ziet ze wel koketteren met "namens mijn fractie" (..) ". Het zijn echter gekozen individuen. Soms is er zelfs bewaking nodig, wat ook veel geld kost. Dit zou in goed overleg en met medewerking van de Kamervoorzitters moeten veranderen.

Europa

De Europese Unie moet eerst hervormen alvorens er nieuwe lidstaten bij mogen komen (liever niet nog meer Orbán' s). Men moet zich eenvoudigweg aan de regels houden. Landen als bijvoorbeeld Spanje en Italië blijven achter bij andere grotere landen als het gaat om steun aan de Oekraïne. Artikel 7 van het verdrag moet veranderen, nu alleen bij unanimititeit, dan een gekwalificeerde meerderheid.

Reactie: pim.vanballekom@eerstekamer.nl



Workshop toekomst gezondheidszorg

De workshop over de toekomst van de gezondheidszorg onder leiding van Franca Kerstens was druk bezocht. Eerste Kamerlid Marian Kaljouw nam ons mee op het thema aan de hand van haar presentatie.

Over de zorg maken veel mensen zich zorgen. Is dit er nog wel, als ik het zelf nodig heb, vragen veel mensen zich af. De toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg staat onder druk. We moeten met elkaar nadenken over hoe dit aan te pakken. Zorg moet passend zijn. Passende zorg draagt bij aan het functioneren van mensen en de kwaliteit van leven. Komt samen met de patiënt tot stand. Is de juiste zorg op de juiste plek. En gaat niet over ziekte, maar over gezondheid. Wat kan iemand nog wel!

Wat kunnen mensen zelf doen? We willen langer zelfstandig leven, liefst natuurlijk in goede gezondheid. Daar hoort ook een gezonde leefstijl bij. Zorg immers die je niet nodig hebt, hoeft ook niet verleend te worden. Daarnaast kun je kijken of een zorgvraag daadwerkelijk een vraag om gezondheidszorg is, of dat er iets anders aan de hand is.

Is het niet een welzijnsvraagstuk? Voelen mensen zich nog betrokken bij de samenleving? Voelen zij zich nog serieus genomen? Er zijn goede voorbeelden in het land hoe je zorg kunt inrichten. Nijmegen bijvoorbeeld. Daar wordt samengewerkt tussen Zelfstandige Behandelcentra (ZBC's), ziekenhuizen en thuiszorg. Heeft de patiënt een eenvoudige en goed te behandelen aandoening dan kan bij bijvoorbeeld in een ZBC behandeld worden tegen een passend tarief. Is er sprake van meer complexiteit of risico, dan gaat de patiënt naar het ziekenhuis. De patiënt zelf heeft ook een rol. Je kunt de patiënt 'fit' maken voor een behandeling. Dit noemen we [Prehabilitatie](#).



Door een bepaald dieet, niet roken, niet drinken o.a. voor de O.K. komt de patiënt veel beter uit de operatie, kan eerder naar huis en herstelt sneller.

Dit heeft voordelen voor de zorgverlener, het zorgsysteem en de patiënt zelf.

Na de presentatie werd er met de deelnemers aan deze workshop, EK-lid Marian Kaljouw en TK-lid Hilde Wendel verder gediscussieerd over hoe het in de toekomst anders/beter kan en het idee ontstond om een initiatiefwet op te tuigen.

Het was een waardevolle discussie en de idee is om passende zorg als leidend principe verder uit te werken.



Nieuws van de Teldersstichting

door Dr. Jorn Janssen, Wetenschappelijk medewerker bij de TeldersStichting

Graag had ik u persoonlijk bijgepraat tijdens het jaarcongres over de ontwikkelingen binnen de TeldersStichting. Helaas lukte dat door samenloop van omstandigheden niet. Dat is des te jammer, omdat de TeldersStichting momenteel in een fase van duidelijke vernieuwing en groei zit. We hebben bewust gekozen voor meer zichtbaarheid en meer impact, en dat heeft het afgelopen jaar geleid tot ingrijpende veranderingen. In dit bericht neem ik u mee langs de belangrijkste ontwikkelingen van 2025 en geef ik een vooruitblik op onze plannen voor 2026.

Het jaar 2025 markeerde een belangrijke organisatorische stap met de benoeming van Marc Ernst als nieuwe algemeen directeur. Ernst richt zich primair op de presentatie en positionering van de producten van de TeldersStichting en op het onderhouden en versterken van relaties binnen de verschillende gremia van liberaal Nederland. Deze taakverdeling stelt Patrick van Schie in staat zich volledig te concentreren op de wetenschappelijke kwaliteit en inhoudelijke verdieping van het werk van de stichting. Samen zorgen zij voor een duidelijke rolverdeling en een sterkere verbinding tussen inhoud en uitstraling.

Een belangrijk onderdeel hiervan is de vernieuwing van ons tijdschrift. *Liberale Reflecties* is omgevormd tot *Liberaal Kompas*. Dat is nadrukkelijk geen louter naamswijziging. Waar het blad voorheen vooral bestond uit lange, goed onderbouwde maar soms wat zware artikelen, biedt *Liberaal Kompas* nu een gevarieerdere mix. Naast diepgravende analyses is er ruimte voor columns, opinies en interviews. De inhoud is toegankelijker gepresenteerd, zonder in te boeten aan kwaliteit of diepgang. Tegelijkertijd is een nieuwe digitale omgeving opgezet, met een doorzoekbare database van meer dan 400 artikelen uit *Liberaal Kompas* en *Liberale Reflecties*. Wie op zoek is naar een liberale visie op actuele of klassieke vraagstukken, vindt daar een rijk archief via www.liberaalkompas.nl. Voor senioren geldt een reductie van 50 % en heeft u voor slechts een tiende de digitale versie in huis.

Klik op onderstaande link om gebruik te maken van dit aanbod:

www.liberaalkompas.nl/ledenactie-liberaal-netwerk-senioren/



In 2025 verscheen ook het boek *Liberalisme lokaal*. Dit is het eerste boek dat systematisch probeert de gemeentepolitiek vanuit een liberaal perspectief te doordenken. Het boek is bijzonder goed ontvangen en inmiddels ongeveer 2000 keer verkocht. Leden van de Bestuurdersvereniging hebben het boek automatisch

ontvangen. Voor anderen is het verkrijgbaar via www.teldersstichting.nl. Op basis van dit boek wordt bovendien gewerkt aan een opleiding voor nieuwe raadsleden, in samenwerking met de Haya van Somerenstichting.

Voor 2026 liggen de ambities nog hoger. Ook komend jaar organiseren we weer diverse symposia, die zich in toenemende populariteit mogen verheugen. Op 6 maart trappen we af met het symposium *De school van de toekomst*. Experts krijgen daar de ruimte om te schetsen hoe hun ideale basisschool eruit zou zien wanneer zij niet gebonden zijn aan bestaande structuren en systemen.

In september volgt een symposium over *AI en geopolitiek*. Kunstmatige intelligentie opent een nieuw strijdtoneel in internationale betrekkingen. Deskundigen zullen ingaan op zowel de strategische kansen als de risico's die deze ontwikkeling met zich meebrengt. Daarnaast zal de TeldersStichting in 2026 zichtbaarder worden op sociale media. Naast geschreven publicaties willen we meer werken met korte video's en explainerformats, om complexe ideeën toegankelijk te maken voor een breder publiek.

Ook intensiveren we onze ondersteuning van de fractie. De TeldersStichting zal zich niet bezighouden met het formuleren van concreet beleid, maar wel nadrukkelijker het gesprek aangaan met Kamerleden en beleidsmedewerkers over de liberale grondslagen van beleidskeuzes. Daarbij mogen ook onze bijdragen aan het tot stand komen van het Liberaal Manifest niet onvermeld blijven.

Tot slot werken we aan meerdere nieuwe boekpublicaties voor 2026, waaronder titels over de ontwikkeling van het liberalisme in verschillende delen van Europa, strategische autonomie, het beperken van overheidsmacht, en het liberale karakter van populisme, gericht op een breder publiek.

Agenda VVD Evenementen		
Wat	Wanneer	Type evenement
kopje koffie-meeting LNS. Link: Klik hier	27-02-2026 10.00 – 11.00	Online meeting
Lokale autonomie of Haagse uitvoering Thematisch Netwerk Financiën met o.a. Wendy van Eijck Info en opgave: secretaris@financien.vvd.nl	03-03-2025 20.00 uur	Bijeenkomst
6 maart 2026, Symposium Basisschool van de Toekomst TeldersStichting / Thematisch Netwerk Onderwijs VVD	06-03-2026 17.00 uur	Thematisch netwerk evenement
LVN Internationale Vrouwendag-event: 'Schaamteloos schaamtevrij'	07-03-2026 17:30 uur	Thematisch netwerk evenement
Bezoek aan de Eerste Kamer met Young Professional	17-03-2026 19:00 uur	Thematisch netwerk evenement
Masterclass Onderhandelen GR26	21-03-2026 10:00 uur	Training

Foto impressie jaarcongres 2026 LNS



Vervolg foto impressie



